

आभियान

सप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

abhiyanweekly40@gmail.com

वर्ष : ३७ / अंक : १७ / २०७६ संसिर ६ गते शुक्रबार / 22 Nov., 2019 / मूल्य रु. १०/-

अखिलयारको अधिकार खोस्दै सरकार

काठमाडौं। मुलुकमा भ्रष्टाचार र बेथिति बढिरहेका बेला विभिन्न क्षेत्रका व्यक्तिहरूले अखिलयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगलाई संघीय सरकारले गरेका नीतिगत निर्णयहरू पनि छानिन गर्न पाउने अधिकार दिइनुपर्ने माग गरिरहेका बेला सरकारले भने अखिलयार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको अधिकार कटौती गर्ने गरी संसदमा विधेयक पेश गर्ने तयारी गरेको छ। त्यस विषयलाई मन्त्रीपरिषदको बैठकबाट समेत स्वीकृति दिएको छ। सरकारले सम्बैधानिक आयोगहरूका अधिकार किन कटौती गर्नुपर्यो भनेर कहिं कर्तृ भनेको छेन। हाले महालेखा परीक्षकको अधिकार समेत कटौती गरेर मन्त्रालयहरूबाट हुने बेरुजुको रकम समेत मन्त्रालयके सचिवबाट फर्स्ट हुने गरी कानुन निर्माण गरिरहेको छ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

तालीलाई www.abhiyanonline.com.np गा पनि पढ्न सकिन्छ।

वामदेवलाई सांसद बनाउन संवैधानिक संकट

काठमाडौं। नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको नेता वामदेव गौतमलाई पार्टीले उपाध्यक्ष बनाउने निर्णय गरेपनि त्यसलाई स्थायी कमिटिको बैठक बस्न नसकेको हुनाले गौतम वैधानिक रूपमा उपाध्यक्ष बन्न पाएका छैन्। पछिलो समयमा पार्टी अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री केही ओलीले गौतमलाई राष्ट्रियसभाको सदस्य बनाएर उपप्रधानमन्त्री बनाउने उद्घोष गरेपनि संवैधानिक रूपमा त्यो असम्भव देखिएको छ। संविधानको धारा ७८ को ४ बमेजिम गौतम र नारायणकाङी श्रेष्ठ प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा प्रारंभित भएका हुनाले उनीहरू दुवै संसद सदस्य हुन अयोग्य भएका हुन्। संविधानले ६ महिनासम्म संसद सदस्य नरहेको

>>> बाँकी ८ पेजमा

बुद्धिमानको नेतृत्वमा राप्रपा चुनावमा

काठमाडौं। राप्रपा जनतामा कति लोकप्रिय छ, राप्रपाको शक्ति र हैसियत कति बढेको छ, यसको परीक्षणका रूपमा लिएको देखिन्छ। यद्यपि उपचुनावको मुख्यमा नेतृत्व लिनुपर्ने अध्यक्ष कमल थापा देश बाहिर गए पनि सशक्त नेता बुद्धिमान तामाङ राप्रपाको शक्ति र लोकप्रियता स्थापित गर्ने कम्मर कसर लागेका छन्।

राप्रपाले आफ्ना नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई उपर्याचार्चनमा सक्रिय भएर लान निर्देश दिएको छ। कार्यवाहक अध्यक्ष बुद्धिमान तामाङले एक विज्ञिनि नै

>>> बाँकी ८ पेजमा

मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर 'कागलाई बेल पाक्यो हर्ष न विस्मात'

केही विचौलियाहरू र केही व्यक्तिलाई खुसी पार्ने प्रयास

काठमाडौं। लामो छलफल र बहसपछि प्रधानमन्त्री केही ओलीले आफ्नो नेतृत्वमा रहेको २१ महिने मन्त्रिपरिषदमा सामान्य हेरफेर गरेपनि केही विवादास्पद मन्त्रीहरूलाई हटाउन भने प्रधानमन्त्री केही ओलीले सकेको देखिएन। पटक पटक विवादको धेरामा तानिएकी र मेलम्ब्यको पानी तोकिएको समयसीमा भित्रमा उपत्यकाबासीलाई खुवाउन नसकेने पार्टी अध्यक्षकी बुहारी खानेपानी मन्त्रीलाई मन्त्रीबाट नहटाइएकाले मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर पनि जनताको लागि 'कागलाई बेल पाक्यो हर्ष न विस्मात' जस्तो मात्र भएको छ। स्वयम प्रधानमन्त्रीले काम गर्न नसकेका मन्त्रीहरूलाई हटाउने र काम गर्न सक्ने व्यक्तिलाई मन्त्रिपरिषदमा त्याउने अभियक्ति दिँदै आएका भएपनि प्रधानमन्त्रीले आफ्नो बचन पूरा गर्न

सकेनन।

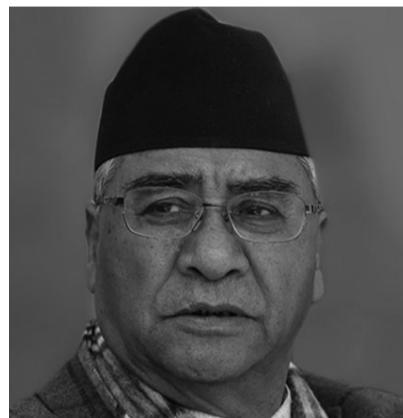
प्रधानमन्त्रीले हेरफेर गरेको मन्त्रिपरिषद्मा मा केही विवादास्पद व्यक्तिलाई समेत

राज्यमन्त्री बनाइएको छ। त्यस्ता व्यक्ति उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति राज्यमन्त्री हुन मोतिलाल दुगड। दुगड तत्कालिन

नेकपा एमालेको कोटाबाट समानुपातिक सांसद बनेका थिए। उनी सेज्युरी मसला उद्योगका मालिक समेत रहेका र उनको विराटनगरमा इम्पोरियल नामक होटल समेत रहेको छ। ओली सरकारले स्वदेशी चीनी उद्योगलाई प्रोत्साहन दिने भन्दै गत वर्ष भाद्रमा चीनी आयतमा कोटा प्रणाली लाग्न गरेको थिए। उक्त कोटा लाग्न गरेपछि व्यवसायीहरूले विदेशबाट १ लाख मेट्रिकटन मात्र चीनी आयत गर्न पाएका थिए। अहिले मुलुकलाई २ लाख ४० हजार मेट्रिकटन चिनी आवश्यकता पर्दछ। स्वदेशी उद्योगहरूले बढीमा १ लाख ४० हजार मेट्रिकटन मात्र चीनी उत्पादन गर्ने गरेका भएपनि स्वदेशी उद्योगहरूले समेत भारत लगायतका अन्य मुलुकबाट सस्तोमा चिनी आयत गरेर नेपालमा उत्पादन गरेको भन्दै नेपाली

>>> बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेसभित्र गुटैगुट

काठमाडौं। संघीय संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसले प्रतिपक्षी दलको भूमिका निभाउन नसकिएको आरोप लागिरहेको छ। तर कांग्रेस आफ्नै पार्टीभित्रको आन्तरिक द्वन्द्वमा फस्टै गएको छ। पार्टी सभापति शेर बहादुर देउवाले गुटगत राजनीति चलाएको आरोप पार्टीका वरिष्ठ नेता राजनीति चलाएको आरोप लाग्न राजनीति चलाएको विवरणमा लागेको छ। आउँदो महाविवेशनमा सभापति पद हात्याउनको लागि पार्टीभित्र गुट उपयुक्त तयार भएका छन्। इतर पक्षमा भन्दा सभापति देउवा पक्षमा गुट उपयुक्त कम रहेकाले आउँदो पार्टीको महाविवेशनमा संस्थान पक्ष भन्ना इतर पक्षलाई असहज परिस्थिति हुने प्राय निश्चित रहेको छ।

पछिलो समयमा कांग्रेसभित्र संस्थान पक्ष र इतर पक्षका पौडेल पक्ष, पार्टीको महामन्त्री सहित शेखावा कोइराला र सुजाता कोइराला पक्ष र कृष्णप्रसाद सिटौला पक्षका अलग अलग गुट रहेका छन्। यी सबै गुटले पार्टीको आउँदो

>>> बाँकी ८ पेजमा

विरोधीको मुख बन्द गर्ने प्रयास

काठमाडौं। नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी नेतृत्वको केही ओली सरकारले पूर्व कर्मचारीहरूले (पेन्सन पाउने) सरकारका विलम्ब बोले वा लेखेमा सरकारले उनीहरूलाई दिँदै आएको पेन्सन रोक्न सक्ने विधेयक तयार गरेको छ। सरकारी जागीराबाट उनीहरू मुक्त भएपछि उनीहरू समेत सर्वसाधारण नागरिक सरह हुने भएकाले के सर्वसाधारण जनताले सरकारका काम कारबाहीका बारेमा टिप्पणी गर्न नपाउने ? संविधानले नै जनतालाई बोल लेख्न विना हात हतियार भेला हुन पाउने लगायतका अन्य केही अधिकार दिएको छ। संविधानले दिएको अधिकार सरकारले खोसन सक्छ ? अहिले यस विषयमा बुहत छलफल र बहस समेत चल थालेको छ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

www.prabhubank.com

PRABHU
SALARY SAVING

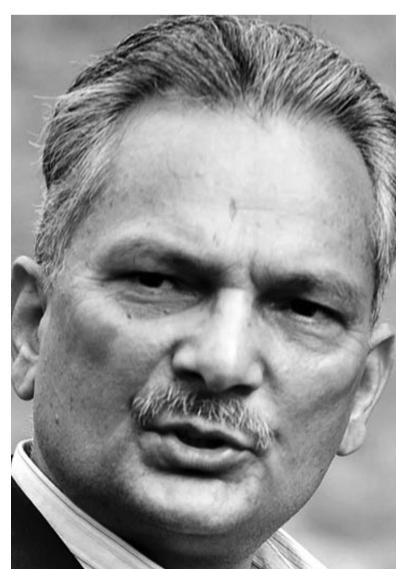
मेरो आर्जन नै
मेरो आत्मसम्मान
आर्जनको सुरक्षण
प्रभु Salary Saving

prabhubank

Fax: +977-1-4788500 | Phone: +977-1-4788500 | Email: info@prabhubank.com | Toll Free No.: 16600107777

समाजवादीमा भट्टराई एकिलए

काठमाडौं। गत वैशाखमा तत्कालिन संघीय समाजवादी फोरम र नयाँ शक्ति पार्टीबीच एकीकरण भएपन्थात बनेको समाजवादी पार्टीको संघीय परिषद र केन्द्रीय समितिको बैठक कार्यक्रम २८ गते देखि ३० गतेसम्म राजधानीमा सपन्न भएको छ। भण्डै एक हजार प्रतिनिधिले भाग लिएको संघीय परिषद्को बैठकमा तत्कालिन नयाँ शक्ति पार्टीका संयोजक रहेका दा। बाबुराम भट्टराई पक्षले उपेन्द्र यादव पक्षले नेतृत्व गरेको केही ओली नेतृत्वको सरकारबाट तत्काल हट्टुपर्ने मागलाई यादव पक्षले अस्वीकार गरेको हुनाले समाजवादी पार्टीले तत्काल सरकार नछोड्ने भएको छ।

दा। बाबुराम भट्टराईले बैठकमा राखेका मागलाई अल्पमतमा परेका छन्। भट्टराई पक्षले

अब सरकारमा बसिरहनुको कुनै औचित्य नभएको भन्दै सरकार छोड्नुपर्ने दबाब दिएको भएपनि तत्कालिन संघीय समाजवादी फोरम पक्षका नेता तथा कार्यकर्ताहरूले सरकार छोड्नुपर्ने अवस्था नभएको भताएपछि सोही अनुसारको निर्णय भएकाले दा। भट्टराई पक्ष अल्पमतमा परेको हो। केही समय देखि राष्ट्रिय जनता पार्टी र समाजवादी पार्टी एकीकरणको प्रयास भएपनि समाजवादी पार्टीले सरकार नछोड्ने भएपछि अब राजपा र समाजवादी पार्टी एकीकरण समेत अन्योलमा परेको छ। दुवै पार्टी एकीकरण भएपन्थात महाविवेशन गर्न भनि बसेका दुवै पार्टीहरू अब एकीकरणको सम्भावना हालालै टरेको हुनाले संघीय समितिको संकटबाट जोगिनका लागि आ आफ्नो पार्टीको महाविवेशनको तयारीमा लाग्ने भएका छन्। त्यसै कारण तत्कालको

>>> बाँकी ८ पेजमा

SUPREME COURT

Wake up before it is too late

Safura Amen

Independence of the judiciary, the supremacy of the constitution and rule of law are the features of the basic structure of the constitution. The submission of an independent judiciary to the absolutist government is virtually the last step in the destruction of a democratic society.

The Supreme Court of India is the highest judicial court. It safeguards the fundamental rights of citizens. The main purpose of the Supreme Court is to decide constitutional issues. In fact, there are many laws that are enacted by the Parliament without following the stipulated procedure in the constitution and they are detrimental to the basic foundation of the constitution. The fair trial to examine the validity of these Laws was never conducted on utmost priority. There is always a delay in disposal of the various petitions filed by the people of Kashmir which is also a violation of their basic rights enshrined in the constitution. For over the years, the Supreme Court hasn't delivered justices in the cases relating to Kashmir, there are a number of cases which are pending in the Supreme Court out of which few are discussed in detail hereunder:-

The Jammu & Kashmir Resettlement Act, 1982:
Introduced on March 8,

1980, the J&K Resettlement bill became a law in April 1982 when both houses of the state legislative assembly passed it. Then governor B K Nehru returned the bill on September 18, 1982, seeking "reconsideration" but the houses passed it again without any change on October 4, 1982. Though governor gave his mandatory ascent to the bill on October 6, 1982, the piece of legislation had already been sent on September 30, 1982 for a Presidential Reference to the Supreme Court under the provisions of Article 142 (1) of the constitution by the then President Giani Zail Singh seeking opinion "as to whether the bill or any of the provision thereof, if enacted, would be constitutionally invalid".

After 19 years, a 5-member constitutional bench observed that "it appears to us inexpedient to answer the question posed to us in the reference". Even if we were to answer the question in the affirmative, we would be unable to strike down the Act in this proceeding. We think, therefore, that the reference must be, respectfully, returned un-answered." As the state government was in the process of setting up an authority for the implementation of the law,

another PIL was filed before the Supreme Court on which a stay was issued. It is still disputed in the court of law.

Maqbool Bhat Case:

In 1978 the Indian Supreme Court restored death sentence on Maqbool Bhat and he was transferred to Delhi's Tihar Prison. After eight long years in prison, he was hanged on February 11, 1984, in haste to avenge the killing of an Indian diplomat in Birmingham by then a group 'Kashmir Liberation Army'. The way he was hanged and his burial was a total abortion of Gandhiji's India's democratic values, human rights, and civil liberties. In 1977, he had filed a mercy petition, which was rejected by the Supreme Court of India Maqbool's elder brother, along with his sister was leaving to see him. But both of them were detained at the Srinagar airport while catching a flight to Delhi. Maqbool's lawyer too was not allowed to meet him ahead of the hanging.

Afzal Guru Case:

The government of India secretly hanged Afzal Guru, prime accused in the attack on parliament in December 2001, and interred his body in Delhi's Tihar jail where he had been in solitary confinement

for 12 years. Guru's wife and son were not informed.

"The authorities intimated the family through speed post which they never received. The Supreme Court judgment acknowledged the evidence was circumstantial: "As is the case with most conspiracies, But then, shockingly it went on to say: "The incident, which resulted in heavy casualties, had shaken the entire nation, and the collective conscience of society will only be satisfied if capital punishment is awarded to the offender."

Afzal Guru, locked in a high-security solitary cell, had no lawyer. The court-appointed junior lawyer, who did not visit his client even once in jail, he did not summon any witnesses in Guru's defence, and he did not cross-examine the prosecution witnesses. The judge expressed his inability to do anything about the situation.

Chittis Singhpura massacre:

On March 20, 2000, armed renegades cold-blooded murder of 35 Sikh men in Chittis Singhpura village in South Kashmir on the eve of US President Bill Clinton's visit to India. A "micro-minority" in Kashmir, the violence was a first for the Sikh community, who have lived for generations alongside their Muslim counterparts in harmony in the Valley. Although the reasons behind the violence and the identity of the perpetrators remain shrouded in mystery, Kashmiris — both Muslim and Sikh — believe that its intent was to create communal fault lines and drive out the Sikh community. Even after 19 years they still wait for justice.

Pathribal Fake Encounter:

After five days of Chittis Singhpura massacre, Zahoor was picked up by the police on the evening of March 24, 2000, outside his house; four more people were picked from different areas of Kashmir. The sudden disappearance of five civilians during the same time had led to the suspicion that the militants killed were actually the innocent persons who had gone missing. In its charge sheet filed on May 9, 2006, the CBI held the Indian Army's 7 Rashtriya Rifles responsible for the killings of "cold-blooded murder" and also said, "There was tremendous psychological pressure on the army to show results after the massacre of 35 Sikhs,"

The victims' families, however, got a glimmer of hope when the army moved to the Supreme Court on May 1, 2012. The Supreme Court refused to take over the case and initiate court-martial proceedings against them and after some period the army men were set free by the Court Martial. The Pathribal fake encounter was the first case among several cases of human rights abuses including Machil fake encounter, Brackpora killings, Kunan Poshpora rape case, wherein the premier investigation agency had clearly

established the civilians were killed in a staged encounter.

Supreme Court Stand on Article 370:

Advocate M L Sharma became the first petitioner in the case when he filed a petition in the Supreme Court on August 6, 2019, challenging the Presidential order on Article 370. Later, several political Parties have filed pleas in this regard in the Supreme Court. They have sought directions declaring the presidential orders of August 5 "unconstitutional, void and inoperative". The Article 370 issue involves the determination of limits of Executive functioning. It also involves the question of the constitutional federalism and the survival of India's democracy as envisaged by our founding fathers. Understandably, nothing could be more important from among the pending cases than securing the identity of our Constitution. However, while hearing the matter on September 30, the Supreme Court delayed the hearing of the matter, noting:

"We do not have time to hear so many matters. We have a Constitution Bench case (Ayodhya dispute) to hear."

When the matter was placed before a Constitution Bench on October 1, the Court again failed to adequately fulfill its role as the protector of liberty by further delaying the hearing.

Finally, the Ayodhya verdict came, which is not related to Kashmir but it is a historical judgment in India where Supreme Court has weighed religious belief of a particular section over the rule of law. The court allotted five acres of land to the Muslim parties, which is almost double the size of the original disputed land. The Supreme Court gave importance to belief over other concerns. The court gave the disputed land for the construction of a Hindu temple this means that belief of a section of people was given prominence over the rule of law. There are two ways to look at the judgement- Religious dispute and Property dispute. The judgment is fair in terms of religious freedom but in terms of a property dispute, the court is not fair.

Conclusion: The Indian Supreme Court's core constitutional role is to protect the fundamental rights of the citizens. The efficacious hearing and adjudication of the petitions against civil rights restrictions, house arrests, communications blackout as well as the constitutionality of the Parliament's legislation are critical in current times. Just recently, the Kerala High Court held that access to the internet is a fundamental right. The imposition of blanket restrictions on the entire Kashmir population's access to essential and basic communication facilities should certainly merit the considerate attention of the watchdogs of the Constitution. At the same time, curbing politically opposite views by isolating the leaders away from the public and press is a direct strike on the virtues of democratic deliberations.

नेपाल इन्स्योरेन्स

Kamaladi, Kathmandu, GPO Box: 3623, Kathmandu, Nepal
Tel: 4221353, 4228690, 4245565/68, nepalininsurance.com.np

Toll Free: 16600161666

72

Years of Excellence

नेपालको पहिलो
बीमा कर्मचारी

तपाईंको व्यवसायमा साथ दिने सारथी,
जोखिम हात्तो व्यवसाय तपाईंको।
निर्धक रहनुहोस्, निरन्तर अघि बढनुहोस्...

नेपाल इन्स्योरेन्सको हात
तपाईंको साथ

२०७६ मंसिर ६ गते शुक्रबार

पद्धत्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरु ध्वस्त पारे समाज ।

जन्यौ ज्यूदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मर्रे पनि जस्ले सिर्कियो देशको माटो ।

कायर भरर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहातर भयर एकै पटक मर्न सकौ

- अभियानवाणी

अभियान

साप्ताहिक

સરપાદકીય

हिजोको स्वार्थले आज हामी लुटिंदैछौं

२०४६ सालपछि मुलुकमा राजनीतिक परिवर्तन भयो । दलहरूले खुल्ला रूपमा राजनीति गर्न पाए । तर राजनीतिक दलहरूले राजनीतिका लागि मात्र राजनीति गरेका हुनाले लामो समयसम्म पनि जनताको जीवनस्तर बढ्दै सकेको छैन । राजनीति गर्ने दलहरूले जनतालाई तै सर्वांखर्चा ठाउलपर्नेमा आफूहरू मालिक र जनता नेताहरूका सेवक हुन् भन्ने भावना नेताहरूमा जागेको हुनाले जनताको जीवनस्तरमा सुधार आउन नसकेको साँचो वास्तविकता हो । राजनीतिक परिवर्तनपछि लाखौं नेपाली युवा युवतीहरू विदेशमा पसिना बगाईरहेका छन् । विनहुँ हजारौं युवाहरू विदेशमा पसिना बगाउन खाडी मुलुक जाने गरेका हुनाले नेपाल युवाविहिन अवस्थामा पुगेर सम्भावना बढ्दै गएपनि सरकारले उनीहरूलाई नेपालमै रोजगारी दिने कैनै व्यवस्था गर्न सकेको छैन । अहिले निर्माणकार्यमा र खेती गर्न समेत हामीले विदेशी जनशक्ति ल्याउनुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ । मुलुकको यस्तो विकाराल सम्झौतालाई कसरी समाधान गर्न भनेमा सरकारले कैनै नीति ल्याउन नसकेको हुनाले अहिलेकै अवस्था कायम रहे अबको कैनै वर्षभित्रमै नेपाल केटाकेटी र बुदाबुढीहरूको देश भनेर विश्वमा चिनिन सक्छ ।

हास्त्रा राजनीतिक दलका नेताहरूलाई कुर्सी र पावर भए पुने भएको छ । दलका नेताहरूमा कुनै ठोस योजना र कार्यक्रम नै छैन । उनीहरू जसरी भएपनि सत्तामा पुगे खोलकामामात्र रमाउन थालेका छन् । सत्ताको दुखयोग गाँदै व्यक्तित्व स्वार्थ पूरा गर्नेतर्फ उनीहरू अग्रसर भएका हुनाले जनतामा विद्रोहको भावना बढौ गएको छ । जनताले संविधानले दिएका अधिकारहरू समेत प्रयोग गर्न पाएका छैन । संविधानले स्वास्थ्य शिक्षालाई नागरिकको मौलिक हक भनि स्वीकार गरेको छ तर व्यवहारमा त्यो लागू हुन सकिरहेको छैन । स्वास्थ्य र शिक्षा महांगो भएकाले सामान्य नागरिकले उपचार नै गर्न नपाएर मर्नुपर्ने अवस्थादेखिएको छ । अङ्कोत्तर राजनीतिक दलका नेताहरू र उनका परिवारका सदस्यहरू राष्ट्रको दुकुटीबाट पैसा लिएर विदेशका महांगा अस्पतालहरूमा उपचार गराउन गइरहेका छन् । आफैनै देशमा ढुला ढुला अस्पतालहरू खोलेर स्वास्थ्य उपचारलाई सर्वसुलभ बनाउनुपर्नेमा उनीहरूको ध्यान जान नसकेको हुनाले जनताले भने सामान्य सिटामोलसम्म खात नपाएर मर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । यी सबै कारणहरूले गर्दा प्रमाणित हुन्छ राजनीतिक परिवर्तन जनताका लागि होइन, नेताहरूका लागि मात्र रहेहो भनेर ।

पछिल्लो समयमा भारतले हाम्रो भूभागलाई आफ्नो राजनीतिक नक्साभित्र राखेर नक्सा प्रकाशित गरेपछि त्यसको विरोध भएको छ । नेपालको भू भागलाई आफ्नो राजनीतिक नक्सामा राख्नु भारतको मिचाहा र हेपाहा प्रवृत्ति भएकाले त्यसको विरोध गर्नु प्रत्येक नेपाली जनताको कर्तव्य र दायित्व हो तर त्यसको विरोध गर्दा सरकारले विरोध गर्ने जनता माथि लाठी प्रहार गरेर आफ्नो सक्कली अनुहार देखाउँदै आएको छ । सरकारले संसदमा पेश गरेका र गर्न तयारी गरेको केही विधेयकहरू नेपाली जनताको भावना विपरितका रहेका छन् । नेपाली नागरिकले पाएका हक अधिकारहरूमाथि बढेज लगाउन खोज्नु भनेको सरकारको स्वेच्छाचारिता बाहेक अन्य केही हुन सक्दैन । स्वेच्छाचारिताको अर्को रूप भनेको निरकुशता नै हो तर, प्रधानमन्त्री केपी ओली नेतृत्वको सरकार निरंकुशता भन्ने शब्द नै सुन चाहेदैन । सरसरी हेर्दा त्यो स्वाभाविक भएपनि सरकारले त्यस्तो प्रकारको काम गर्ने प्रवृत्तिको विकास भएको छ । सरकारले संसदमा पेश गरेका कठिपय विधेयकहरूको जनस्तरबाटै विरोध भएको छ । जस्तै गुठी विधेयक, सञ्चारसम्बन्धी विधेयक पनि त्यसैभित्र पर्दछन् । पछिल्लो समयमा सरकारले त्याउन लागेको निजामति ऐनमा पूर्व राष्ट्रसेवकहरूले पाइरहेका पेन्सन लगायतका अन्य सुविधा खोस्न सक्ने अवधारणा अधि सारु भनेको राष्ट्रहितका लागि बोल्न पाउने र लेलन पाउने अधिकार खोस्नु हो । सविधानले नै बोल, लेल याउने अधिकार दिएको छ । सविधानले दिएको अधिकार ऐन, कानून बनाएर सरकारले खोस्न सक्दैन, पाउँदैन ।

अहिले सम्पूर्ण नेपाली नगरिक एक भएर भारतले आफ्नो राजनीतिक नवसामा हाम्रो भू भाग राखेको हुनाले त्यसको विरोध गर्दै आफ्नो भूभागलाई सुरक्षित राख्नु हाम्रो पहिलो दायित्व र कर्तव्य हो। त्यो कर्तव्यका लागि अब सम्पूर्ण नेपाली जनता एक भएर त्यसको विरोध गर्दैपर्छ। हामीले सरकारलाई भनिरहेका छौं, सरकार कुट्टीतिक र राजनीतिक दुवै त्वरले त्यो समस्याको समाधानमा लागोस्। सत्ताको मायाँ गरेर नेपालको भू भाग गुमाउन दिनु हुँदैन। भारतले नेपाली जनतालाई जति दुःख कष्ट दिएपनि त्यही भारतलाई हामीलाई अनन्य मित्र ठानिरहेका छौं। हाम्रा राजनीतिक दलहरूमा भारतलाई गुरु मान्ने र जनताका भावनालाई दबाउन खोज्ने प्रवृत्तिको विकास भएकाले भारतले हामीलाई हैदै आएको छ। अर्कोतरफ नेपालको राजनीतिक परिवर्तनका लागि हाम्रा राजनीतिक दलहरू र नेताहरूले भारतको सहयोग लिएका हुनाले अहिले भारतले त्यसको साँचा व्याज उठाउन खोजिरहेको छ। खासगरी २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तन र २०६२/०६३ को आन्दोलनमा भारतको ठाडो हस्तक्षेप हाम्रा राजनीतिक दलका नेताहरूले तै गराएको हुनाले उसको मनोबल बढेको सत्य वास्तविकता हो। नेपालमा राजसंस्था रहेसम्म आफ्नो स्वार्थ पुरा गर्न नसकिने आंकलन गरेर भारतले नेपालका राजनीतिक दलका नेताहरूलाई खेलाउँदै आएको थिए। त्यही कारण भारतीय स्वार्थ कै लागि नेपालबाट राजसंस्थाको उन्मुल गरियो भने भएन्दै ९० प्रतिशत नेपाली जनताले हिन्दूधर्म स्वीकार गरिरहेको अवस्थामा नेपाललाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गरियो। जुन दिन नेपालबाट राजसंस्था उन्मुलन गर्ने र नेपाललाई धर्म निरपेक्ष राष्ट्र घोषणा गर्ने निर्णय गरियो त्यही दिनबाट भारतले एउटा स्वतन्त्र र सार्वभौमसत्ता सम्पन्न राष्ट्रमध्ये हस्तक्षेपकारी भूमिका खेलेको प्रष्ट भएको छ। हाम्रा राजनीतिक दल र तिनका नेताहरूले आफ्नो मातृभूमिको रक्खाका लागि आफ्नो अडान कायम राख्न नसकेको खण्डमा भारतले आफ्नो नवसामा राखेको भू भागलाई सहज रूपमा फिराए गर्ना भन्न सकिने आधारहरू नदेखिएको हुनाले अब सरकारले कुट्टीतिक र राजनीतिक तबरमै त्यो सहित अन्य लुटिएको भू भाग फिर्ता ल्याउन सक्नुपर्दछ। राष्ट्रवादको नारा दिएर मात्र भूमिको रक्खा हुन सक्दैन त्यसैले ओली सरकारले अविलम्ब आफ्नो भूमिको फिर्ता ल्याउन आवश्यक पहल थालोस् भन्ने हामी चाहान्छौं।

ओली सरकारलाई अवसर र चुनौती दिल्लै

• देवेन्द्र चुडाल

devendrachudal@gmail.com

राज्य सञ्चालन गर्न कुनै कठिनाई नभएका
र अन्य पार्टीहरूले समेत सरकारलाई सहयोग
र समर्थन गर्ने राजनीतिक सहमति गरिसकेका
हुनाले अब ओली सरकारले भारतसँग प्रत्येक
रूपमा वार्ता गरी मिथिएको नेपालको भूमि फिर
गराउन सक्नुपर्दछ । आफूलाई राष्ट्रवादी रूपमा
कामयम राख्न समेत उसले भारतसँगको सीमा
समस्यालाई जहिलेको लागि अन्य गर्न सक्नुपर्दछ
पाँच वर्ष स्थीर सरकार रहेको छ । संसदमा भण्ड
दुई तिहाईको समर्थन रहेको छ । प्रमुख प्रतिपक्ष
दलले समेत सीमा विवादको समस्याको हल गरा
सरकारलाई जस्तोसुकै सहयोग र समर्थन गरा
उद्घोष गरिसकेको छ । जनताले सरकारलाई पूरा
साथ दिन सक्ने अवस्था देखिएको छ । त्यसेको
ओली सरकारले खुट्टा नकर्माई भारतसँग वार्ता गरे
समस्याको समाधान गर्नु ओली सरकारको पहिले
दायित्व र कर्तव्य समेत हो । ओली सरकारलाई
मुलुकको लागि कैही गरेर देखाउने अवसर
चौनोती समेत प्राप्त भएको छ । २०४६ सालका

संघीय संसदको र ७ वटै प्रदेशसभाको
प्रमुख विपक्षी दल रहेको नेपाली काग्रेसले संघीयता
सरकारमाथि गम्भीर आरोप लगाएको छ । नेपाली
कम्युनिष्ट पार्टी नेतृत्वको केपी ओली सरकार
गठन भएको २१ महिना पुगेको छ । ओली
सरकारको २१ महिनाको कार्यकाललाई जनताले
समेत उपलब्धिमूलक मान्न सकेका छैनन्
यहि २१ महिनामा ठुला ठुला काण्डहरू बाहिरिए
आएपनि सरकारले त्यस्ता काण्डहरूको समाधान
गर्न सकेको छैन । केपी ओली पहिले पटक
प्रधानमन्त्री बन्ना उनले जनताबाट वाहावाही पाएको
भएपनि अहिले भण्डै दुई तिहाई नेतृत्वको सरकार
बनेपनि प्रधानमन्त्रीको लोकप्रियतामा हास आएको
छ । ठीक त्यही बेला भारतले आफ्नो राजनीतिक
नक्सामा नेपालको भूमि समेत राखेर नक्सा
प्रकाशित गरेपछि त्यसको व्यापक विरोध भएको
छ । सीमा विवादको कुट्टनीतिक र राजनीतिक
तबरले समस्याको समाधान खोज्नुपर्नेमा त्यस्ते
अवस्था देखिएको छैन । भारतले नेपालको
भूभागलाई समेटर राजनीतिक नक्सा प्रकाशित
गरेपछि त्यसको विरोध राजनीतिक र कुट्टनीतिक
तबरले समस्याको समाधान खोज्नुको बदलाइ
परराष्ट्र मन्त्रालयले एउटा विज्ञप्ति निकालेर आफ्नो
नो जिम्मेवारी पूरा भएको ठहर गरेको जस्तो
देखिएको छ । परराष्ट्र मन्त्रालयले प्रकाशित गर्ने
हरेक विज्ञप्तिहरू अंग्रेजीमा प्रकाशित गर्ने गरिएका
थिए भने विज्ञप्ति प्रकाशित गर्ने व्यक्तिको नाम चु
दर्जा समेत उल्लेख नगरिएको हुनाले त्यहाँ शंका
आशंका गर्ने आधारहरू देखिएका छन् । नेपालको
भूमि के कति कारणले भारतले आफ्नो नक्सामा
राखेको हो भनेर कुट्टनीतिक र राजनीतिक तबरमै
भारतसँग सानुको बदला सरकारले एउटा अधुरो
र अपुरोध विज्ञप्ति निकालेर आफ्ना जिम्मेवारी पुरा
गरेको जस्तो गरेर चुपचाप वस्तु किमार्थ उचित
हुन सक्दैन । ओली नेतृत्वको सरकार राष्ट्रवादी
र राष्ट्रवादको कुरा गरेर कहिलै थावदैन जस्तो
देखिन्छ तर भारतले मिचेको नेपालको भू भागका
बारेमा ओली सरकारको राष्ट्रवाद समेत हराएको
जस्तो देखिन्छ ।

भारत सरकारले नेपालको सीमा मिचेर नक्सा प्रकाशित भएपछि प्रायः प्रत्येक दिन त्यसको विरोध भइरहेको छ भने आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न माग गर्दै सङ्कमा उत्रिएका आफ्ना नागरिक माथि गृह प्रशासनको आदेशमा प्रहरीले लाठी चार्ज समेत गर्दै आएको छ । गृह प्रशासनले आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न पहिले दायित्व र कर्तव्य भएपनि आफ नो भूमिका प्रभावकारी ढाँगले निभाउन नसकिरहेको बेला आफ्नो भूमिको रक्षा गर्न माग गर्दै सङ्कमा उत्रिएका जनतामाथि लाठी प्रहर गरेर आफ्नो जिम्मेवारी निभाएको भनु आर्कामा हास्यास्पद रहेको छ । ठीक अहिले यसैबेला प्रमुख प्रतिवक्षी दल नेपाली काग्रेसले सरकारको २१ महिना कार्यकालको समयलाई २१ वटै आरोप लगाउँदै पत्रकार सम्मेलन नै गरेर सरकारले जिम्मेवारीपूर्वक काम गर्न नसकेको बताइरहेको छ । काग्रेसले लगाएका कतिपय आरोपहरू गम्भीर प्रकृतिका रहेका छन् । काग्रेसका अनुसार भारतले हालै प्रकाशित गरेको राजनीतिक नक्सा, गुठी विधेयक, मिडिया काउन्सिल विधेयक, लिंगिता निवास, बालुवाटारको जग्गा काण्ड, वाइडवडी जहाज काण्ड लगायतका अन्य काउडहरूलाई समेत काग्रेसले सरकारको असफलता मानेको छ । काग्रेसका अनुसार यी सबै काउडहरूले गर्दा र सरकारको उदासिनताले गर्दा पाँच वर्षे कार्यकाल रहेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी नेतृत्वको सरकारलाई उसले विहानी उदाउने घामले दिउँसोको संकेत गर्दछ भन्दै २१ महिना सरकारको कार्यकाललाई सुखद भन्न नसकिने बताएको छ । काग्रेसले हालै भारतले प्रकाशित गरेको राजनीतिक

नक्षसामा नेपालको भू भागलाई समेटेको भन्दै त्यस विषयमा सरकारलाई पूर्ण सहयोग र समर्थन गर्ने घोषणा समेत गरेको छ । केही दिन अगाडि प्रधानमन्त्री केपी ओलीले सीमा विवादको बारेमा सबै राजनीतिक दलहरूसँग परामर्श गरेका थिए । सबै राजनीतिक दलहरूले सीमा विवादका बारेमा सरकारले गर्ने निर्णयहरूमा पूर्ण सहमति जनाउने भन्दै कुट्टीनीतिक र राजनीतिक तवरमा समस्याको समाधान खोज सरकारलाई आग्रह गरेका थिए । त्यसको केही दिनपछि प्रधानमन्त्री ओलीले एक सार्वजनिक कार्यक्रममा भनेका थिए हामी हाम्रो एक इन्च जमिन पनि कमैलाई दिदैनौं र अर्काको एक इन्च जमिन पनि लिँदैनौं भनेर । तर यतिका दिन भइसक्दा पनि सीमा विवादका बारेमा जनताले देख्ने र थाहा पाउने गरी सरकारले प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपले भारतसँग त्यस विषयमा कुरा गरेको देखिएको वा सुनिएको छैन । नेपाल र भारतबीच सीमा विवाद पहिल देखिकै समस्या हो । भारतले कालापानी लगायत अन्य धेरै ठाउँमा नेपालको भूभाग मिचेको छ । नेपालमा राजनीतिक अस्थिरता हुँदा र संयुक्त सरकारहरू रहेका बेला सीमा समस्याका बारेमा ठोस कुराकानी हुन नसकेको अवस्था रहेको थियो । आज अब त्यो अवस्था छैन । एउटै पार्टीले संघीय संसदमा बहुमत त्याएको छ । एउटै पार्टीले बहुमत त्याएको र पाँच वर्ष सम्म उक्त पार्टीलाई

निर्देशन र आदेशहरूको अपमान गर्ने गरिएको छ । यी सबै कारणहरूले गर्दा जनता निराश भएका छन् । लोकतान्त्रिक पद्धति भनेको विधिको शासन हो । व्यक्तिले होइन विधिले शासन हुनुपर्दछ । ऐन, कानुन, नियम त्यसैका लागि बनाइएका हुन् तर पछिल्लो समयमा विधिको शासन हराउँदै गएको छ । सत्ताधारी दलका नेताहरूको आदेश नै कानुन बनाइने गरिएको छ । तुला तुला ठेकका पट्टामा सत्ताधारी दलका नेताहरूले नै हात हाल्ने गरेका हुनाले त्यस्ता कार्यहरू समयमै सम्पन्न हुन सकेका छैनन् । यी सबै गलत कार्यहरूका उदाहरण मात्र हुन् । त्यसैले अब सरकारले सम्पूर्ण नेपाली जनताको अभिभावक भएको जस्तो भूमिका निभाउन सक्नुपर्दछ । प्रधानमन्त्री, मन्त्रीहरू सरकारमा नगाइन्जेल पार्टीका नेता तथा कार्यकर्ता थिए होलान् तर उनीहरू सरकारमा सामेल भएपछि पार्टीका मन्त्री होइन नेपाल सरकारका मन्त्री हुन् । उनीहरूका लागि सबै जनता समान हुन भन्ने हेका उनीहरूले राख्न सक्नुपर्दछ । त्यही अनुसार काम गर्न सकेको खण्डमा मात्र सरकारले सफलता पाउन सक्छ । लोकतान्त्रिक पद्धति भनेको लोकतान्त्रिक चरित्र देखाउन सक्नु हो तर पछिल्लो समयमा सरकारले लोकतान्त्रिक चरित्र देखाउन सकेको छैन । राष्ट्रमा मान्छे भन्दा पनि हाम्रा मान्छे भन्ने प्रकृतिका विकास गरिएको र अब पनि त्यस्तै प्रवृत्तिलाई प्रोत्साहन दिँदै जाने हो भने ओली सरकारलाई कुनै हालतमा पनि सफल सरकार माना सकिँदैन ।

ओली सरकारले प्रमुख प्रतिपक्षी दल लगायतका अन्य दलहरूलाई आफ्ना विरोधी नसपिक्छ सहयोगी दलका रूपमै हेर्न सक्नुपर्दछ। त्यसैले सरकारले प्रमुख प्रतिपक्षी दलले लगाएका २१ वटा आरोपका बारेमा गहन अध्ययन र विश्लेषण गरी एक एक समस्याको समाधान खोज्नु उपयुक्त विकल्प हुनसक्छ। प्रमुख प्रतिपक्षी दलले समेत प्रमुख प्रतिपक्षी दलको भूमिका राप्री निभाउन सकेको छैन यो सत्य वास्तविकता हो। मसिर ९४ गते हुन लागेको केही उप निर्वाचनहरूलाई दलहरूले हारजितको रूपमा लिनुको कुनै अर्थ छैन। यो हार जितले सरकारको भूमिकामा कुनै महत्व नराख्ने र त्यसले सरकार सञ्चालनमा समेत कुनै प्रभाव नपार्ने भएकाले उपनिर्वाचनलाई जीवनमरणको सवाल भन्नु किमार्थ उचित हुन सक्दैन। ओली सरकारको २१ महिने कार्यकालको मात्र समिक्षा गर्ने बेला यो होइन। पाँच वर्षे कार्यकाल भएको सरकारको समिक्षा आधा कार्यकाल समाप्त भएपछि जनता स्वयम्भूत गर्नेछन्। त्यसैले त्यस विषयमा मात्र अलिङ्गए समय विताउन भन्दा सरकारले आफ्ना प्राथमिकताहरू निर्धारण गरेर प्राथमिकताका आधारमा अधि बढनु नै उपयुक्त हुनेछ। कसैलाई दोष लगाएर सरकार उम्किन सक्ने अवस्था छैन। हिजो भएका गती, कमी कमजोरीहरू क्रमशः सुधार गर्दै मुलुकलाई अधि बढाउने दायित्व सरकारको र प्रमुख प्रतिपक्षी दलको समेत हो। सरकार एकै अधि बढन खोजेको खण्डमा त्यसले दुर्घटना निम्त्याउन सक्छ। सरकारले यस भन्दा अगाडि विभिन्न गलतीहरू गर्दै गएको छ। सरकारले संसदमा त्याउने विधेयकहरू समेत सरकारले नै फिर्ता लिन बाध्य हुनु भनेको दुई तिहाई नजिकको सरकारको लागि लाजमर्दी विषय हो। विधेयकहरू त्याउनु भन्दा पहिला सबै सरोकारवालाहरूसँग छलफल र बहस गरेर उनीहरूको राय सुझाव लिएर मात्र विधेयक त्याएको भए सरकार भुक्तुपर्ने थिएन। यहाँनिर सरकारमा दम्प समेत देखिएको छ। दम्पले सरकारलाई नै ध्वस्त पार्न सक्छ। पछिल्लो समयमा सरकारले सम्बैधानिक परिषदका बारेमा समेत अध्यादेशबाट विधेयक त्याउने प्रयास गरेको जस्तो देखिन्छ। सम्बैधानिक परिषदका अध्यक्षमा स्वयं प्रधानमन्त्री रहने व्यवस्था भएकाले र प्रधानमन्त्री नै कार्यकारी प्रधानमन्त्री रहने भएकाले सम्बैधानिक परिषदले गर्न निर्णयहरू बहुमतको आधारमा भन्दा सर्वसम्मत ढङ्गले गर्नु उपयुक्त हुनेछ। सम्बैधानिक परिषदमा सत्ताधारी दलको बहुमत पुऱ्याउने र आफ्नाना पार्टीका समर्थकहरूलाई विभिन्न आयोगहरूमा नियुक्त गर्ने मनसाय राखेर सम्बैधानिक परिषदमा बुमतको आधारमा निर्णय हुने गरी सम्बैधानिक परिषद्को ऐन नै परिवर्तन गरिएमा त्यसले प्रमुख प्रतिपक्षी दल र सरकारबीच दुरी बढाउने भएकाले अध्यादेशबाट त्यस्तो व्यवस्था गरिनु लोकतान्त्रिक पद्धतिको बर्खिलाप हुन सक्छ। त्यसैले त्यस्तो गलती गर्नु सरकार र मुलुककै लागि

पछिल्लो समयमा सरकारले निषेधको राजनीति समेत गर्न खोजेको आभाष पाउन थालिएकोले त्यस्तो निषेधको राजनीतिले मुळुकलाई पछिल्लतिर धकेल्से सम्भावना भएकाले सबै नेपाली जनतालाई समान व्यवहार गर्दै कानुनी राज्यको अवधारणासहित सरकार अधि बढ्नु आवश्यक छ । अहिले ओली सरकारलाई समस्याको समाधान गर्ने अवसर र चुनौती समेत समान रहेकाले त्यस्ता अवसर र चुनौतीलाई समान रूपमा लिएर अवसर र चुनौतीलाई स्वीकार गरी अगाडि बढन उपर्यन्त होनेछ ।

कहाँ चुक्यो दलित आन्दोलन ?

• भीम विश्वकर्मा • रमेश विश्वकर्मा

तत्कालीन ब्रिटिस साम्राज्यको उपनिवेशका रूपमा रहेको अमेरिका १७७६ जुलाई ४मा स्वतन्त्र भयो । अमेरिकीहरूको स्वतन्त्रताको उत्कट चाहना र संघर्षले अमेरिका ब्रिटिस साम्राज्यको पञ्जाबाट मुक्त भए पनि स्वतन्त्रताको कैर्यावाहिका समाजमा विद्यमान सामाजिक, राजनीतिक, आर्थिक, न्यायिक असमानतामा बदलाव आउन सकेको थिएन । शताब्दियाँदेखि अमेरिकी समाजमा विद्यमान अमानवीय दासप्रथा सन् १८६५ मा मात्र राष्ट्रपति अब्राहम लिंकनको नेतृत्वमा उन्मूलन भयो । विडम्बना, अमेरिकी दास स्वतन्त्रताका पिता मानिने अब्राहम लिंकनको सोही वर्ष हत्या भयो । अमेरिकी अश्वेत दास, कानुनी हिसाबमा स्वतन्त्र भएको घोषणा भए पनि राज्यको व्यवहारले भने समाजका श्वेत नागरिकसहरको बराबरीको अधिकार उनीहरूलाई दिइएको थिएन । कानुनी घोषणा र राज्यको व्यावहारीचको तालमेल मिल्न नसक्दा मुक्त दासहरूले कानुनी रूपमै आफूहरू ठगिएको निष्कर्ष निकाले । फेरि अर्को दास संघर्षको बीजारोपण त्यही बिन्दुबाट सुरु भयो । नागरिकीचको असमानता र राज्यको द्वैष्य व्यवहारका कारण मार्टिन लुथर किङ जुनियरको उदय भयो । उधारो स्वतन्त्रताका विरुद्ध तथा विद्यमान सामाजिक, आर्थिक, राजनीतिक असमानताका विरुद्ध सन् १९५० को दशकमा अमेरिकामा मुक्त दासहरूको आत्मसम्मान प्राप्त गर्न अभियान सुरु भयो । लाखीं दासको सपना बोकेर संघर्षमा ओलेका मार्टिन लुथरको विश्वविचायात 'आई ह्याव अ ड्रिम' नामको भाषणले उनलाई समग्र अमेरिकामा स्थापित गरिदियो । दासहरूको पूर्ण आत्मसम्मानसहितको संघर्ष गर्दागर्दै मार्टिन लुथर किङको सन् १९६८ मा हत्या भयो ।

अमेरिकी स्वतन्त्रता संग्रामपश्चात् को करिब एक सय ७० वर्षपछि, सन् १९४७ मा भारत ब्रिटिस उपनिवेशबाट स्वतन्त्र भयो । देश स्वतन्त्र भए पनि भारतीय समाजमा विद्यमान जातीय छुवाउत, सामाजिक विभेद, आर्थिक, राजनीतिक असमानताको लडाइँभित्र भीमराव अन्वेषकर्ले दलित समुदायको आत्मसम्मानसहितको स्वतन्त्रताको लडाइँ निरन्तर लडिरहे । तर, तत्कालीन भारतीय शासकसँग लडालाई मुक्त गराउन सकेन् । त्यसपछि आजपर्यन्त भारतको दलित आन्दोलनले आफ्नो भुकेको भन्दालाई माथि उठाउन सकेको छैन ।

बाह्य उपनिवेशको छाया नपरेको नेपाल, सन् १९५० मा आन्तरिक निरंकुशताबाट स्वतन्त्र भयो । शदीयाँदेखि जाति र धर्मका नाममा थोपरिएको सामाजिक, राजनीतिक, आर्थिक असमानतामा बदलाव आउन सकेन । दलित, महिला, मधेसी, थारू, जनजाति दोसो दर्जाको नागरिकको हैसियतमा रहिरहे । प्रजातान्त्रिक अधिकारका लागि संघर्ष गर्दागर्दै ७० वर्ष बिताएर ठूलो संघर्षबाट स्थापित संविधानसभामार्फत संविधान बनेको छ । संधीय शासन व्यवस्थाको विकास भएको छ । कानुनी रूपमा सबै नागरिक बराबर र स्वतन्त्र छन् । तर, पनि स्वाभिमान र आत्मसम्मानपूर्ण छाती बोकेर नेपालको दलित समुदाय बाँच सकेको छैन ।

२१औं शताब्दीको यो दशकमा विश्वजगतमा सबैभन्दा ठूलो उपलब्धि हासिल गर्ने नेपालको राजनीति बनेको छ । अधिकारको भोक्ले तडपिएका हामी नेपालीले विश्वजगतलाई समावेशिताको

समयदेखि विभेदको शृंखला चिरहँदा यो विषय सिंगो समाज र सबै समुदायको आन्दोलनको विषय हुनुपर्ने हो । किनभने प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, गणतन्त्र जे भने पनि त्यो आखिर विविध समाजमा बसोबास गर्ने समुदायका लागि नै हुन्छ । तर, नेपालको दलित आन्दोलनले आफूलाई समग्र आन्दोलनका रूपमा उठाउन नसक्दा यो निश्चित एउटा समुदायको आन्दोलन सफल नहुनुमा राज्य र सरोकारबाला पक्ष कर्ति दोसी छन् भने समीक्षा गर्न ढिला गर्नुहुँदैन । दलित समुदाय शदीयाँसम्म कानुनी रूपमै सार्वजनिक स्थानमा प्रवेशबाट वजिच्च थियो । गणतन्त्र र प्रजातन्त्रे कानुनी रूपमा सार्वजनिक क्षेत्रमा हुने जातीय विभेदलाई दण्डनीय करार त गन्यो, तर पनि समाजको अन्त्सकरणमा लुकेर बसेको विभेदको संस्कार अझै हट्टन सकेको छैन ।

प्रजातान्त्रिक आन्दोलनभन्दा जेठो दलित मुक्ति आन्दोलनका आधारभूत मुद्दामा बहस गर्दै जाँदा उहिले र अहिलेमा खासै बदलाव आएको देखिँदैन । दलित आन्दोलनको सुरुवाती समयदेखि नै आन्दोलनको नीति, नेतृत्व र सगठनका कारण यो राज्यका लागि चुनौती हुन सकेन । कमजोर नीति, विचार र नेतृत्वका कारण अन्तरिम सविधान ०६३ ले प्रदान गरेका अधिकार ०७२ सालको संविधानसम्म आइपुग्दा कठौती हुन पुग्यो । संविधानद्वारा दलित समुदायलाई अधिकार प्रदान गरिए विभेदको प्रभावकारी प्रयोग हुन नसक्नुको अर्थ राज्य न्यायिक रूपमा असक्षम हुनु हो । अग्रजहरूको अथक प्रयास र बलिदानबाट प्राप्त अधिकार आधारभूत तहको दलित समुदायले प्राप्त गर्न सकेको छैन । गणतान्त्रिक राज्य व्यवस्थामा अभ्यास गरिएको यस्तो सोचले दलित युवामा रोष पैदा गरेको छ । नयाँ पुस्ताले राज्य र दलित आन्दोलनबाट भएका कमजोरीलाई पवके पनि नेतरान्दाज गर्न छैन । दलित आन्दोलनको अहिलेसम्पर्को मूल्यांकन गर्दा रूपमा सफलता देखिए पनि त्यसले उठाएका मुद्दा र आर्जन गरेको उपलब्धिका आधारमा त्यसले दीर्घकालीन समाधान दिन सकेको छैन । यस विषयमा आन्दोलनका अगुवादेखि सबै पक्षले उत्तिकै सवेतापूर्वक समीक्षा गर्नुपर्नेछ ।

संविधानसभामार्फत संविधान घोषणा भएसँगै दलित आन्दोलनको स्वरूप फेरिएको छ । तर, दलित आन्दोलनसँग रणनीतिक कार्यक्रमको खडेरी छ । अबको दलित आन्दोलनसँग के-करस्ता कार्यक्रम छन् ? संविधानद्वारा प्रदान गरिएका अधिकार फेरि खोसिंदा आन्दोलन किन प्रभावकारी हुन सकेन ? अबको दलित आन्दोलनलाई कसरी प्रभावकारी बनाउने ? युवा पुस्ताका दलितलाई आन्दोलनमा कसरी सहभागी गराउने ? आन्दोलनको नेतृत्व हस्तान्तरणको विधि के हुने ? तथा मूलतः नेपाली समाजमा रहेको दलितविरोधी भावनालाई अन्त्य गर्दै न्यायपूर्ण समाजमा सबैको सहभागितालाई कसरी सुनिश्चित गर्ने भन्ने विषयलाई दलित आन्दोलनले कसरी सोचेको छ ? यसबाटे बृहद बहस हुन जरूरी छ ।

आन्दोलनको कमजोर रणनीति: विगत लामो समयदेखि दलित आन्दोलनको प्रभावकारी रणनीतिक प्रारूप नै तयार हुन सकेन । दलित आन्दोलन, न्यायिक आन्दोलन हो वा सामाजिक आन्दोलन हो वा वार्षीय आन्दोलन भन्ने स्पष्ट हुनु जरूरी थियो । तर, आन्दोलनमा सहभागी नेतृत्व यस विषयमा प्रस्तु हुन सकेन । त्यसले वर्तमानमा पनि दलित आन्दोलनको स्वरूप स्पष्ट हुन सकेको छैन । यसैकारण यसको भाष्य पनि गलत छ ।

आन्दोलनको दीर्घकालीन योजना:

समयदेखि विभेदको शृंखला चिरहँदा यो विषय सिंगो समाज र सबै समुदायको आन्दोलनको विषय हुनुपर्ने हो । किनभने प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, गणतन्त्र जे भने पनि त्यो आखिर विविध समाजमा बसोबास गर्ने समुदायका लागि नै हुन्छ । तर, नेपालको दलित समुदायले राजनीतिक हैसियत निर्माण गर्न सकेन ।

पार्टीको भोट बैंक र स्वार्थ समूहमा परिणत गराइयो । नेपाली राजनीतिले अवलम्बन गरेको विभाजित गर र राज गर भन्ने रणनीति बुझन नसक्दा ६० लाख जनसंख्या भएको दलित समुदायले राजनीतिक हैसियत निर्माण गर्न सकेन । सहास्त्रितावको अभाव: दलित आन्दोलनभित्र लुकेर बसेको अर्को नकारात्मक पाठो स्वयं दलितले नै एक-अर्काको सहास्त्रिताव स्वीकार गर्न नसक्नु हो । आन्दोलनले एकातर्फ भावी नेतृत्वको विकास गर्न सकेन भने अर्कातर्फ भएको

● ● ●
दलित आन्दोलन सीमित व्यक्ति र वर्गको राजनीतिक स्वार्थ पूर्ति गर्ने थलोका रूपमा विकास हुन पुगेको छ । जसकारण नयाँ पुस्ताले आफूलाई आन्दोलनसँग जोड्न दलित आन्दोलनले आफूलाई विश्वासको कमीमा खुम्च्याउनु राम्रो संकेत होइन ।
● ● ●

यस विषयमा समेत ध्यान दिनुपर्नेछ । नयाँ पुस्तामा असन्तुष्टि: दलित आन्दोलन सीमित व्यक्ति र वर्गको राजनीतिक स्वार्थ पूर्ति गर्ने थलोका रूपमा विकास हुन पुगेको छ । जसकारण नयाँ पुस्ताले आफूलाई आन्दोलनसँग जोड्न सकिरहेको छैन । नयाँ पुस्तामा दलित नेतृत्वप्रति न त सम्मान छ न विश्वास । यो आन्दोलनले आफूलाई विश्वासको कमीमा खुम्च्याउनु राम्रो संकेत होइन । नयाँ पुस्तामा दलित आन्दोलनको विभाजित भविष्य हुनैपर्छ । दलित समुदायमा विभेदको अन्त्यको आन्दोलनलाई व्यापारको औजार बनाइएको खण्डमा त्यसविरुद्ध आवाज उठाओस् । (नयाँ पत्रिका)

यो समस्या राज्यनिर्मित समस्या हो । यसकारण समाजमा रहेको विभेदको यो समस्यालाई कसरी निर्मल पार्ने भन्ने चिन्ता र वित्तन पनि राज्यमा रहेका नेतृत्वले नै गर्नुपर्ने हो । तर, नेतृत्व नै यसप्रति सकारात्मक हुन नसक्दा यो समस्याले थप जरा गाड्ने हो कि भन्ने चिन्ता हुनु अन्यथा होइन । खास समस्यालाई समाधान गर्नमा राज्यको अहिलेसम्म खासै अभिरुचि देखिँदैन, जुन विडम्बनापूर्ण हो । त्यसैले राज्य यसमा गैङ्गजिम्मेवार भएर होइन कि अग्रसरतासाथ अधि आउनुपर्नेछ । किनभने विभेदविरुद्धको नीति राज्यले बनाउने हो न कि दलित समुदायले । यसमा सबै पक्षको उत्तिकै सहयोग हुनु अपेक्षित नै रहन्छ ।

दलितमैत्री संरचना नहुनु: राज्यका प्रमुख अंगहरू दलितमैत्री बन्न नसक्दु पनि विभेदलाई कायम अंगहरू दलितमैत्री बन्न नसक्दु पनि विभेदलाई कायम अंगहरू दलितमैत्री ब

राजमार्गको फोहरमैला व्यवस्थापन आवश्यक

- राकेशप्रसाद चौधरी
नयुक्त होला। पानीको बोतल र फोहर पनि नफयाक्त होला कोरी व्यारेज कट्नासाथ पथलैयासम्म पर्ने नेपाली सेना तथा सांस्कृतिक प्रहरीको व्यारेक आउनुआवै यात्रुलाई सहचालकहरूले यस्तै यसरी नै निर्देशनात्मक शैलीमा सुभाष दिने गर्छन्। कुनै यात्रुले पिसाब गर्न बस रोकन लगाउँदा सहचालकले केही पर सुन्नासन जगल-भाँडी, खेत आउन दिनुस भन्दै सन्तोष राख्न आग्रह गर्ने गर्छन्। पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा सञ्चालित सार्वजनिक दिवा तथा रात्रिसेवाका बसहरूमा यात्रा गर्ने जोसुकै यात्रुलाई सहचालकको यो निर्देशन ताजा नै लानसक्छ। मानौ सेना र प्रहरीको व्यारेकबाहेक राजमार्गमा फोहर फ्याक्न छुट छ। र, अन्त जे गरे पनि पाइन्छ।

प्रदेश-१ मा पर्ने पूर्व-पश्चिम राजमार्गको दायाँबाँय क्षेत्रमा फाट्टफुट देखिने पानीको खाली बोतल कोसी व्यारेज कटेर पथलैया पुग्दासम्म जतातै निसिकी देखिन्छ। यात्रा गर्दा अरु कुरामा ध्यान नदिए पनि यात्रुले राजमार्ग र यसको दायाँबाँय पानीको खाली बोतलले हातेमाले गरेको अवश्य देखिन्छ। मानौ प्लास्टिक बोतलले राजमार्गको बाटो निर्देश गरिरहेको होस्।

प्रदेश २ को कोसी व्यारेजदेखि पथलैया सम्मको भण्डै २३१ किलोमिटर राजमार्ग क्षेत्रको मुख्य बजार लहान, बर्दिवास र चन्द्रपुर नगरपालिकाको बजार क्षेत्रमा पानीको बोतल यत्रतत्र नाला तथा सडकमा फ्याकिएको भेटिन्छ। प्रदेशको अस्थायी राजधानी जनकपुर हुँदै बिहान तथा राति छुट्नेमात्र नभई पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा दिनभरि चल्ने सवारीले लहान, बर्दिवास र चन्द्रपुर बजार क्षेत्र आउनु अगाडि को जाँगल, खोला खोल्ना एवं खुला क्षेत्रमा पिसाब गराउनकै लागि बसहरू रोक्ने गर्छन्। यी क्षेत्रमा यात्रु खुला ठाउँमै पिसाब गर्न बाध्य हुँच्न। महिला यात्रु सम्पूर्ण पुरुष बसभित्र नगरासम्म पिसाब च्यापैरे प्रतीक्षा गर्न बाध्य हुँच्न। यात्रा अवधिमा नफ्याकिएका पानीको खाली बोतलहरू यस्तै ठाउँहरूमा धमाधम फ्याक्ने गरिन्छ। खाली बोतल तथा चारउचाउ, बिस्कुट, भुजियाजस्ता खानेकुरा च्याकिड भएका खाली खोलोको बिसर्जनस्थल पनि यस्तै खुला ठाउँ तथा सानो खोला खोल्ना नै हो।

यस क्षेत्रमा खटिने सुरक्षाकर्मी र ट्राफिक प्रहरीले जाँचका क्रममा कागजपत्रबाहेक यात्रुको विषयमा खासै चाँसो राखेको देखिँदेन। बसमित्र फोहर र पानीको खाली बोतल राख्न भाँडौ किन छैन भनेर कुनै सुरक्षाकर्मीले आजसम्म नसेधोको चालक पल्टन मण्डलले बताए। पूर्व-पश्चिम राजमार्ग हुँदै काठमाडौंसम्म पुग्ने अधिकांश रात्रिसर्ते आफ्ना यात्रुलाई पानीको बोतल दिन्छन् तर त्यो खाली भएपछि के गर्न भनेर आजसम्म सहचालकबाट निर्देशन नआएको नियमित यात्रा गरिरहने बर्दिवासका सञ्चारकर्मी विक्रम रोनियारहे बताए।

फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापनका लागि स्थानीय तहले समेत आफ्ना नीतिनियम बनाउन सक्ने प्रावधान फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ मा छ। प्रदेश २ को पर्साबाहेक सातावटै जिल्लाको केही स्थानीय तहहरू पूर्व-पश्चिम राजमार्ग केन्द्रित छन्। ऐनले फोहरमैला व्यवस्थापनका सम्बन्धमा अवलम्बन गर्नुपर्ने नीति निर्धारणका लागि स्थानीय विकास मन्त्रीको अध्यक्षतामा एक फोहरमैला व्यवस्थापन परिषद गठन हुने उल्लेख छ। साथै यस ऐनले स्थानीय तहबाट हुने कारबाही समेतको व्यवस्था गरेको छ।

स्थानीय तहले तोकिदिएको समय र स्थानबाहेक अन्यत्र फोहरमैला निष्काशन गर्नेलाई स्थानीय तहले पहिलोपटक भए पाँच हजार रुपैयासम्म जरिवाना, दोस्रोपटक सोही कसुर गरेमा पाँच हजार रुपैयाँदेखि ९० हजार रुपैयासम्म जरिवाना र सोही कसुर तेस्रो वा सोभन्दा बढी पटक गरेमा प्रत्येक पटकको लागि पन्ध हजार रुपैयाका दरले जरिवाना गरी फोहरमैला उठाउँदा लाग्ने खर्च समेत निजबाट असूल उपर गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै स्थानीय तहले तोकेको ठाउँमा बाहेक जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि किसिमको हानिकारक फोहरमैला राख्ने, फाल्ने, थुपार्ने वा निष्काशन गर्नेलाई स्थानीय तहले तीस हजारदेखि पचास हजार रुपैयासम्म जरिवाना गर्न सक्ने प्रावधान रहेको अधिवक्ता बिक्रू यादवले बताए। वातावरण संरक्षण ऐन, २०५३ ले समेत वातावरणमा असर

पर्ने कार्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाले गरेको भए निजलाई कसुरको मात्रा हेरी पचास हजार रुपैयासम्म जरिवाना गर्न सक्ने व्यवस्था गरे को छ। तर यो कानुन यस क्षेत्रका कुनै पनि स्थानीय तहले लागू गरेको छैन। यसेवेषको अन्त्यसम्मा जिल्लाहरूलाई खुला दिसाउक्त क्षेत्र घोषणा गराउनकै लागि केही स्थानीय सरकार (तह) हरूले स्वास्थ्य तथा सरसफाई सेवा ऐन बनाएका छन्। तर यो ऐन सर्वासध राणको पहुँचमै छेत्रे छैन। साथै यो ऐन सम्बन्धित नगर तथा गाउँपालिकाको वेसाइटमा समेत उपलब्ध छैन।

बर्दिवास नगरपालिकाका प्रमुख बिदुर कार्कोले यो ऐन बनाएर लागू गरिसकेको बताए। सार्वजनिक शौचालय व्यवस्थापनबाटे यसमा उल्लेख भए नभएको बारे प्रश्नगर्दा यसबारे सर्वेक्षण हुन बाँकि रहेको जानकारी दिए। उनले भने, राजमार्ग क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालय यो आवश्यकता छ तर यसबारे सर्वेक्षण भएको छैन। लहान, बर्दिवास, चन्द्रपुरलगायतको ठाउँहरूमा एउटा एउटा सार्वजनिक शौचालय रहेपनि यात्रुको नजरबाट निकै टाढा रहेको छ। साथै रात्री तथा दिवा सेवाका सार्वजनिक बसहरू यस स्थानमा कहिन्नै रोकेन, केहीबर रोकेको द्राफिक प्रहरीले धपाउने वा जरिवाना को पूर्नी काट्ने चालक विष्णु साहाले बताए। साथै रात्री तथा दिवा सेवाका सार्वजनिक बसहरू यस स्थानमा कहिन्नै रोकेन, केहीबर रोकेको द्राफिक प्रहरीले धपाउने वा जरिवाना को पूर्नी काट्ने चालक विष्णु साहाले थोरै सोतासाधन र जनशक्तिको कारण नगरक्षेत्रको सरसफाई व्यवस्थापन गर्न समस्या भझरेकोले राजमार्ग वरपरको क्षेत्रमा कार्य गर्न नसकिएको बताए। हाल सरसफाई कार्यको लागि नगरपालिकासँग ३५ जना जनशक्तिमात्रै छ। त्यसै राजमार्गमै पर्ने सिरहाको गोलबजारको मैनवाती खोला किनार फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न थलो नै बने को छ। पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा पर्ने सानातिना खोलाखोल्नीमात्र भई कोशी, कमला, रातु, बागमतीसहितका नदीहरूको किनारमा समेत पालिकका बोतल यत्रतत्र छरफस्ट देखिन्छ।

वन डिभिजन कार्यालय यो आवश्यकता छ तर यसबारे सर्वेक्षण एवं नीति अगाडि ल्याइएका छैन। साथै रात्री तथा दिवा सेवाका सार्वजनिक बसहरू यस स्थानमा कहिन्नै रोकेन, केहीबर रोकेको द्राफिक प्रहरीले धपाउने वा जरिवाना को पूर्नी काट्ने चालक विष्णु साहाले बताए। सर्वेक्षणसँग सम्बन्धित विषयमात्रै वन कार्यालयले हेर्ने बाँताउँदै उनले राजमार्ग र अन्य सडकको किनारको विषयमा सडक कार्यालय वा स्थानीय सरकारले नियंत्रण लिन सक्ने बताए।

राजमार्ग क्षेत्रको सरकाफाइमा कहिलेकाही सम्बन्धित निकायले केही गतिविधि सञ्चालन गरेका पनि उदाहरण छन्। जसअनुसार राष्ट्रिय सरसफाई अभियानको पहिलो चरणन्तरमै प्रदेश २ को बारादेखि सप्तरीसम्म ०७२ पुस ११ देखि १४ गते सम्म राजमार्ग केन्द्रित सरसफाई कार्यक्रम गरेको थिए। यो अवधिमा यो पोलिटिको लागि नियमाङ्क विभागको उदाहरण हुन्नै दुबो आएको छैन। नियमाङ्क कार्यालयले यो पोलिटिको लागि नियमाङ्क विभागको उदाहरण हुन्नै दुबो रोने बताए। अहिले आठदेखि १० हजार क्षमताको प्रारम्भिक विभागको उदाहरण हुन्नै दुबो आएको छैन। रंगशालास्थित ह्यान्डबल खेल हुन्नै कर्भडहलको भित्री भागको काम भएको उनको भनाइ छ। १३ अंतिम लागि परिषदले आठां राष्ट्रिय खेलकुदपछि १८ खेलाडीलाई छोलेज क्यापामा राखेको थिए।

राजमार्ग क्षेत्रको सरकाफाइमा कहिलेकाही सम्बन्धित निकायले यो पोलिटिको लागि नियमाङ्क र सिद्धान्त राखेको छ। यहाँ महिला फुटबल हुने भनिएको छ। यता मैदानको १२ हजार वर्गफिटोका लागि पर्याप्त दुबो आएको छैन। नियमाङ्क कार्यालयले प्रोजेक्ट यानेज दीपक बरालले दुर्बल दिविनिम नयाँ दुबो रोने बताए। अहिले आठदेखि १० हजार क्षमताको प्रारम्भिक विभागको उदाहरण हुन्नै दुबो आएको छैन। रंगशालास्थित ह्यान्डबल खेल हुन्नै कर्भडहलको भित्री भागको काम भएको उनको भनाइ छ। रंगशालास्थित ह्यान्डबल खेलमा शौचालय बनाउनेलगायत काम भझरेका छैन।

यातायात राष्ट्रिय महासंघका अनुसार पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा दैनिक गुडने ३ हजार सवारीसाधनमध्ये १२ साञ्चन्दा बढी सार्वजनिक बस छन्। सामान्यतया: एउटा बसमा ४० जना यात्रुको दरले जोड्दा यो संख्या ४८ हजार पुराछ। किनिमा एउटा व्यापारिको यो पोलिटिको लागि नियमाङ्क विभागको उदाहरण हुन्नै देखिन्छ। यो संख्या प्रदेश २ को जनसंख्यामध्यन्ता डेढ गुणा बढी हो। यस प्रदेशको जनसंख्या २०६८ अनुसार ५४ लाख ४ हजार १ सय ४५ छ। यती धेरै पानी बोतल फ्याकिए पनि कवाडले उठाउने गरेको देखिँदेन।

लहान नगरपालिका क्षेत्रमा पर्ने राजमार्गमा सरसफाई नभएको विरोधमा गत वर्ष नेपाल विद्यार्थी संघ तथा तरुण दलका कार्यकर्ताले नगरपालिकाको कार्यालयमा फोहर र थुपारेपछि यो विषय चर्चामा आएको थिए। त्यसै गत वैशाखमा लहान नगरपालिका ४ को बासिन्दाले फोहरमैला व्यवस्थापन केन्द्रमा फालिएको फोहरको कारण जनजीवन प्रभावित भएको भन्दै कार्यालयमा फोहर र महिलाहरूले भाकुसह

कर्पेट

● ग्लोबल आइएमई र जनता बैंकलाई मर्जरका स्वीकृति

ग्लोबल आइएमई बैंक र जनता बैंकको वार्षिक साधारणसभाले एक-आपसमा मर्जरमा जाने प्रस्ताव पारित गरेको छ। सोमबार काठमाडौंका अलग-अलग स्थानमा भएको दुवै बैंकको साधारणसभाले यो प्रस्ताव पारित गरेको हो। मर्जरका लागि तय भएको स्वाप रेसियोसमेत पारित गरेको छ। ग्लोबलको प्रतिसेयर एक सय र जनताको प्रतिसेयर ८५ रूपैयौं स्वाप रेसियो (१००८५) तय भएको हो। मर्जरपछि बन्ने बैंकको नाम पनि ग्लोबल आइएमई बैंक नै रहनेछ। दुवै बैंकले बोनस सेयरसहित लाभाश

घोषणा गरेकाले सोसहित मर्जरपछि बन्ने बैंकको चुक्ता पुँजी करिब १९ अर्ब रूपैयौं पुग्ने भएको हो। यसो भएमा वाणिज्य बैंकमा यो बैंक पुँजीलगायत आधारमा सबैभन्दा अग्रपक्तिमा हुनेछ।

सभाबाट ग्लोबल बैंकले सेयरस्थानीलाई १२७५ बोनस सेयर र १२७५ नगद लाभाश तथा जनता बैंकले ६ प्रतिशत बोनस र ६ प्रतिशत नगद लाभाश दिने प्रस्तावसमेत पारित गरेको छ।

ग्लोबल बैंकको साधारणसभामा बोन्दै अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढाकाले बैंकले मंसिर महिनामित्र एकीकृत कारोबार सुरु गर्ने योजना रहेको जानकारी दिए। मर्जरपछि ग्लोबल आइएमई देशको सबैभन्दा दूलो र सबल बैंक बन्ने बताउँदै उनले सेयरस्थानीको आकांक्षाअनुरूप आगामी दिनमा अर्भे सर्वसुलभ बैंकिङ सेवा प्रदान गर्ने प्रतिबद्धतासमेत व्यक्त गरे।

मर्जरपश्चात् बन्ने बैंकको निषेप २ खर्ब १३ अर्ब रूपैयौं र कर्जा १ खर्ब १४ अर्ब रूपैयौं पुग्नेछ। मर्जरपश्चात् बन्ने बैंक ७७ वटै जिल्लामा पुग्ने बताइएको छ। त्यस्तै, बैंकको ३ सयभन्दा बढी शाखा सञ्चाल, ३ हजार २ सय कर्मचारी, २० लाख ग्राहक संख्या पुग्नेछ। त्यस्तै, बैंकको २५६ एटिएम, २४१ शाखारहित बैंकिङ सेवा, ३३ एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टर, ३ वटा वैदेशिक सम्पर्क कार्यालय पुग्ने बताइएको छ।

मर्जरपछि बन्ने बैंकको अध्यक्षमा ग्लोबल आइएमईका तर्फबाट चन्द्र ढाकाल हुनेछन् भने प्रमुख कार्यकारी अधिकृतमा पर्शुराम कुँवर क्षेत्री हुने सम्झौता भएको छ। बैंकको वरिष्ठ डेपुटी सिङ्गोमा महेश ढाकाल हुनेछन्। बिंग मर्जरमा लैजाने राष्ट्र बैंकको योजनाअनुसार यी दुई बैंक मर्जरमा जान लागेका हुन्। अन्य वाणिज्य बैंकहरूले समेत मर्जरमा जाने राष्ट्र बैंकलाई जानकारी गराएको भए पनि जोडी भने खोजिसकेका छैनन्।

● सिद्धार्थ बैंकद्वारा आधुनिक चेक डिपोजिट मेसिन सञ्चालन

सिद्धार्थ बैंक लिमिटेडले ग्राहकलाई प्रभावकारी सुविधा पुन्याउने उद्देश्यले आधुनिक चेक डिपोजिट मेसिन सञ्चालनमा ल्याएको छ। हाल हात्तीसार शाखावाट सुरु गरिएको सुविधा आगामी दिनमा अन्य शाखामा पनि विस्तार गरिने बैंकले जानेको छ।

चेक डिपोजिट मेसिन सञ्चालनमा आएपछि सेवाग्राहीले छिटो र छरितो रूपमा आफ्नो चेक जम्मा गर्न सक्नेछन्। यस प्रकारको आधुनिक प्रविधियुक्त मेसिनको प्रयोगबाट बैंकद्वारा प्रदान गरिने सुविधा अझ सरल, सहज तथा छरितो हुने बताइएको छ। हाल बैंकले १ सय ७२ शाखा, १ सय ९ शाखारहित बैंकिङ सेवा, १ सय ८७ एटिएमार्फत उच्चस्तरीय बैंकिङ सेवा प्रदान गर्दै आएको छ।

● महालक्ष्मी विकास बैंकको १७. ८९ प्रतिशत लाभाश

महालक्ष्मी विकास बैंकले १७. ८९ प्रतिशत लाभाश दिने भएको छ। बैंकको हालै सम्पन्न १८५० वार्षिक साधारणसभाले आर्थिक वर्ष ०७५/७६ को मुनाफाबाट १८९ प्रतिशत नगद लाभाश र ८ प्रतिशत बोनस सेयर वितरण गर्ने प्रस्ताव पारित गरेको हो। हाल बैंकले देशभर १ सय २ शाखा, ३५ एटिएमार्फत वित्तीय सेवा प्रदान गर्दै आएको छ।

● टेलिकमको फोरजी प्रवर्द्धन कार्यक्रम सातै प्रदेशमा

नेपाल टेलिकमले देशका विभिन्न शहरमा फोरजी सिम वितरण, परिवर्तन र स्टरोन्टि कार्यालय अभियानकै रूपमा सञ्चालन गरिरहेको छ। २० कार्यक्रमा वित्तीयोडबाट सुरु भएको अभियानको पहिलो चरण ४ मंसिरमा पोखराको अमरसिंह मैदानमा सम्पन्न हुँदै छ।

अभियान अन्तर्गत हालसम्म मागबमोजिम फोरजी सिम वितरण गरिनुका साथै दुजी/थीजीबाट फोरजीमा स्टरोन्टि समेत गरिएको टेलिकमले जानाएको छ। वित्तीयोडबाट, वीरगन्ज, भरतपुर, नेपालगन्ज, सुर्खेत र महेन्द्रनगरमा सम्पन्न कार्यक्रममा सिम वितरण साथै फोरजी सेवाको प्रचारप्रसार तथा व्यापार प्रवर्द्धन भएको कम्पनीको भनाइ छ। कार्यक्रमका अवसरमाद्वारी वा थीजी सिम भएका कम्पनीका ग्राहकलाई फोरजी सेवामा स्टरोन्टि गर्दा २ सय एम्बी डाटा बोनसहित निःशुल्क फोरजी सिम उपलब्ध गराइएको कम्पनीले जानाएको छ।

ग्राहकहरूले नेपाल सरकारले जारी गरेका परिचयपत्र, नागरिकता वा

मतदाता परिचयपत्र वा सवारी चालक अनुमतिपत्रको फोटोकपी र एकप्रति कोटो पेश गरी सिमकार्ड प्राप्त गर्न सक्नेछन्।

गृष्मा ब्रोडकास्टिङले सातै प्रदेशका प्रमुख शहरहरूमा प्रतिष्ठित कलाकारहरूको साथमा गरिरहेको सामीक्षिक कार्यक्रम सप्तरङ्ग २ मार्फत पनि टेलिकमको फोरजी सेवाको प्रचारप्रसार तथा व्यापार प्रवर्द्धन गरिएको छ। प्रमुख आकर्षण नायक राजेश हमाल रहेको कार्यक्रममा जितु नेपाल, गायक चुगम पोखरेल, हिमाल सागर, मेलिना राई, प्रकाश सपुत, रवि ओडलगायत कलाकारले आ-आफ्नो प्रस्तुति दिइरहेका छन्।

यस प्रकारका अभियान तथा कार्यक्रम देशका अन्य भागमा पनि निरन्तर गर्दै जाने कम्पनीको लक्ष्य रहेको छ।

● ग्लोबल आइएमई बैंकका

प्राहकलाई कतार एयरवेजमा छुट

ग्लोबल आइएमई बैंकका ग्राहकले कतार एयरवेजको टिकटमा ७ प्रतिशतसम्म छुट पाउने भएका छन्। बैंक र एयरवेजबीच सम्पन्न सम्पर्कौताअनुसार बैंकको कार्ड प्रयोगकर्ताले हवाई टिकट खरिदमा छुट पाउनेछन्। बैंकका बजार तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन विभाग प्रमुख शान्ता सिवाकोटी तथा एयरवेज युपका कन्ट्री स्पानेजर मोहमद एल इमामले छुटसबैधी सहमतिपत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन्। हवाई टिकटको बेस रेटमा लागू हुने छुट कतार एयरवेजको उडान हुने विभिन्न देशमा लागू हुने बताइएको छ।

● टाटा हिटाचीको पार्टस् मेला सुरु

टाटा हिटाचीको नेपालका लागि आधिकारिक बिक्रीता सिप्रदी अर्थमुभर्सले १ दशकदेखि नेपाली बजारमा टाटा हिटाचीको नेपाली बजारमा पार्टस् मेला आयोजना गरेको छ। १ मंसिरदेखि जारी मेला ८ गतेसम्म सञ्चालन हुनेछ। मेलामा टाटा हिटाचीका स्पेयर पार्टस् तथा ल्युब्रिकेन्ट्समा भारी छुटको व्यवस्था गरिएको छ। साथै मेलामा पार्टस् तथा ल्युब्रिकेन्ट्स खरिद गर्ने ग्राहकले विशेष उपहार तथा लक्की ड्रमार्फत आकर्षक उपहार प्रदान गरिने बताइएको छ।

सिप्रदी अर्थमुभर्सले १ दशकदेखि नेपाली बजारमा टाटा हिटाचीका विभिन्न साइजका एकाजभेटर, ब्याको लोडर र हिवल लोडर उपलब्ध गराउँदै आएको छ।

● मारुती सिमेन्टलाई

एनएस क्वालिटी अवार्ड २०१९

मारुती सिमेन्ट कम्पनीले एनएस क्वालिटी अवार्ड २०१९ प्राप्त गरेको छ। यसअघि कम्पनीले विल्कर ओपिसी सिमेन्ट उत्पादन तथा बिक्री वितरणका लागि एनएस/आइएसओ १००९:२०१५ र किल्कर-क्रिसिड, ग्राइन्डिङ र किल्कराइजेसन एवं ओपिसी सिमेन्ट (ग्राइन्डिङ र प्याकिङ) का लागि समेत एनएस/आइएसओ १४००९:२०१५ पाइसको थियो।

● एनआइसी एसियाको नयाँ योजना

एनआइसी एसिया बैंकले ग्राहकलाई अधिकतम लाभ प्रदान गर्ने उद्देश्यले सञ्चालन गरेको 'सुपर चामत्कारिक मासिक निषेप खाता' योजना सार्वजनिक गरेको छ। बैंकको 'सुपर चामत्कारिक रिकरिड निषेप खाताको नाम परिवर्तन मात्र गरी योजना त्याएको बैंकले जानाएको छ।

रिकरिड निषेप विशेष प्रकारको मुद्री निषेप योजना हो जसमा ग्राहकले भविष्यमा विभिन्न योजनालाई चाहिने वित्तीय स्रोत जुटाउन मासिक रूपमा किस्ताको हिसाबले रकम जम्मा गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ। योजनाअन्तर्गत ग्राहकले ३ महिनादेखि १० वर्षसम्मका लागि आफ्नो आवश्यकताअनुसार खाता खोल्न र मुद्री निषेपकै व्याज आर्जन गर्न सक्नेछन्।

● नेपाल बंगलादेश बैंकद्वारा

ब्ल्यांकेट सहयोग

विश्व बालदिवसको अवसरमा नेपाल बंगलादेश बैंकले ललितपुर-२३, धापाखेलस्थित नवीकरण अनाथ, असाहय बालउत्थान समाजलाई ब्ल्यांकेट हस्तान्तरण गरेको छ। बैंकले आफ्नो संस्थानालाई ३१ थान ब्ल्यांकेट सहयोग गरेको हो बैंकका सहायक महाप्रबन्धक सलोनिका सिंहले अनाथालयका बालबालिकालाई सह

